

tošnjega vinčeka, in dotične dopise v „Novicah“ za stran tega, sosebno dopis Lepstanskega v 45. listu ovreči; pa naj mu prijazno povemo samo to, da Lepstanski ni nikakor hotel semškega ali metliškega vina grajati (temuč le letošnje vina sploh) ker mu je dobro znano, da ima semško in metliško vino mnogo prednosti in veljavnosti pred drugim dolenskim, sosebno podgorskim vinom, kar se že iz tega spozna, da je vedro ovega, to je, semškega in metliškega vselej, toraj tudi letos na pol dražje, kakor podgorsko; če je avstrijsko vedro semškega po 4 gold., je podgorsko komaj po 2 gold. — Naj pa še tudi to pristavim, da polovica semškega in polovica dolenskega, v sodih vkup zmešanega, je najboljša pijača.

J. O. Lepstanski.

Iz Kranja 3. dec. — Brave „Novic“ sicer malo mika izvediti, ali se bo kranjska mestna hiša zavoljo dolžnih 1194 gold. prodala ali ne. Le ker se je ta zoperena novica po vseh časnikih kot poseben „curiosum“ plazila in so tudi „Novice“ v dopisu iz Kranja grajale to sramoto, Vam naznanjamo danes, da je naša mestna hiša rešena. Pretekli torek se je namreč po dovoljenji c. k. okrajne gosposke na povabilo g. Pirc-a, g. Pleiweis-a, g. Pavšlerja in g. Šifrerja snidilo v čitavnici mnogo naših mestjanov. Namen tega zbora je bil, odvrniti mestu veliko škodo, katero bi trpelo, ako se prodá mestna hiša. In kar se je zahtevalo, se je tudi popolnoma doseglo. Veljavni mestjani so se zavezali plačati upniku dolg, da ustavi prodajo. Ali je pa naše sl. mestno županištvo zarad tega tudi kaj storilo, ni nam znano.

Iz Ljubljane. V poslednji mestni seji ste bile dve reči važne. Ena je zadevala inventár (popis vsega mestnega premoženja), druga pa ogenj v Vrhovčevi hiši oktobra meseca. O prvi zadevi, v kateri je bil poročevavec odbornik Pajk, so po nasvetu njegovem bile pravila sklenjene, po katerih naj se napravi natančen inventár, ki je vsacemu gospodarstvu prva podlaga, ki pa se pregledan in potrjen že pogreša od leta 1850. O drugi zadevi pa, v kateri je bil poročevavec Stedry ravno tako nesrečen s svojim predlogom, kakor vsi zagovorniki njegovi, je večina odborova izrekla, da je magistrat pri onem ognju storil svojo dolžnost. Škoda le za dragi čas, ki se je tratil v dveh sejah za stvar, za katero, ker je bila v redu, bi se ne bila nobena živa duša zmenila, ako bi „Laibacherca“ in njena sestrčinja „Triesterca“ ne objemale z isto „presrčno ljubeznijo“ sedanjega mestnega županištva kakor poprejšnje — v prvi polovici. Vide: tečaj 1861 in 1862.

— V ponedeljek zvečer je zopet 1200 mehiških prostovoljcev zapustilo Ljubljano, da so šli po železnici v Trst, odkodar grejo po morji dalje. Prav žal nam je po njih, ne samo, da so veliko denarja pustili v deželi, temuč tudi zato, ker so večidel prav vrli, omikani možaki.

— V ponedeljek je finančni direktor pl. gosp. Felsenbrunn v pričo Njih eksc. c. k. deželnega poglavarja gosp. dr. H. Costa-tu, direktorju c. k. ljublj. nadcolnije, izročil Franc-Jožefov red, kterega mu je Njih Veličanstvo za večletne zasluge podelilo ob prestopu v pokojni stan.

— Naj reče kdo, da ni živahnega delovanja na polji slovstvenem našem! Kakor iz tal rastejo knjige slovenske. Naš list naznanja danes, da že je prišla na dan šaloigra „Strup“, ki jo je poslovenila častita domorodkinja naša gospá Luíza Pesjakova, ktere glas že gré v slovenskih in nemških časnikih po svetu. „Oglasnik“ današnji pa oklicuje prvi snopič „Izbranih narodnih srbskih pesem“, ki jih na svetlo daje gospod prof. Janko Pajk. Gospodu profesorju gré hvala, da prvi ima to dobro misel, da najlepše srbske pesmi

prepisuje v naš pravopis tistim, ki ne umejo cirilice, in jim z dodano slovnico in slovníkom polajšuje branje izvrstnih teh pesem. Več o njih drugi pot, kakor tudi o 2. zvezku gosp. prof. Marnovega „Jezičnika“, kterega prvi zvezek smo že z radostnim „dobro došel“ pozdravljali. — Ker že o slovanski literaturi govorimo, naj povemo še to — allepo prosimo, naj se nikar preveč ne prestrašijo, ki se čedalje večega razširjevanja slovanske literature bojé; ni nič hudega! — da je vredništvu „Danice“ došel iz Amerike 1. list „Slavije“, ki izhaja v Racini v Viskonsinu v českem jeziku; dopisnik „Danice“ gosp. Trobec pravi, da imajo ondi 6 slov. časnikov, kar kaže, da mora v Ameriki dokaj Slovanov biti. Da je vendar Bog toliko teh Slovanov vstvaril in da povsod so tako zaljubljeni v svoj materni jezik!

— „Južni Sokol“ lepo razteza svoje perute nad poljem telesne in duševne národne omike, in kar je pod krilom njegovim, raduje se veselega srca, kadar pride čas za to, in ne zavida nikogar na svetu. Tako si je preteklo saboto osnoval zopet prav izvrstno zabavo, ktera si je brez vabil in brez oklicevanja privabila obilno množico poslušavcev in gledavcev, in še celó gospé so ga počastile z nazočnostjo svojo. Ne bomo se lovili v dolzih frazah, za kterimi, kakor skušnja uči, je „veliko krika, pa malo mika“, ampak le ob kratkem bomo naznanili program tega zanimivega večera, kteremu vodnik je bil z veliko pohvalo gosp. Noli. Prvo je bilo, da je pel sokolski zbor Jenkovo „Hej rojaki.“ 40, to je, štirideset moških junaških glasov — komú bi tako krepko petje ne pretreslo srca? 2. Čitanje „Popotnikovih črtic“ (Noli). 3. Veliki flageolet na citrah (Noli). 4. Ipavčeva „Vojaška“, osmospev. Izvrstna ta kompozicija slavnega Ipavca je vredna, da jo poje vsak domač zbor. 5. „Nova pisarija“ (Prešernova), dvogovor. 6. „Gulanar od koplora“ (komična spevoigra s podobami) pela sta jo dva Sokolca. Tudi razprodajala se je po 3 novce; če je kdo še želí, se bo v drugo natisnila. 7. „Pesem od Polone“, samospev z zborom. 8. Dvojna igra na citrah. 9. Pesem od „komarja“ z zborom, in 10. Pesem od „tega kmeta.“ — Zabava je trajala do pozne noči. Kakor tedaj „Južni Sokol“ obuduje začudenje, kadar v gimnastiki kaže Ljubljančanom svojo umetnost, tako je mojster tudi v zabavah. Ne šteje sicer še 10000 glav, al prav dosti ga je, da imponira v telovadstvu in mnozih umetnostih duševnih; ni mu treba od hiše do hiše nabirati družbenikov, rekrutirati pri otrocih ali strahovati starce, da mu ne uidejo kam drugam. Brez vse sile se zbira pri njem rado vse, kar ima veselje do tega, kar je že nekđaj Rimljan z dvema besedama zdatno povedal: „Utile dulci.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

V državnem zboru dunajskem je zbornica poslancev v 9. svoji seji začelo razpravo o adresi, to je tistem pismu, v katerem ima po ustavnem običaji državni zbor odgovor dati na ogovor, s kterim je Njih Veličanstvo cesar odprlo letošnji državni zbor. Znano je bravcem našim, da je bil za načrt tega odgovora izvoljen odsek dvanajsterih poslancev; ta je osnoval to pismo in dr. Giskra je bil poročnik njegov. Da pride danes prevažna stvar na vrsto, kazalo je že to, da cela zbornica je bila čez in čez polna tudi družih ljudi, ki so prišli poslušat, kaj se bo danes tu govorilo.

Dr. Giskra stopi na oder in podpira adresini načrt, rekoč, da odsek je imel dve poti, po kterih je mogel osnovati odgovor na cesarjev govor: ali da bi le opisal prestolni govor, ali pa, da v odgovoru uasvetuje

vladi, kaj da naj stori. Odsek si je izvolil to, drugo pot. Govornik se izpusti zdaj v zgodovino, kako da je Avstrija leta 1860 dobila ustavo (konstitucijo) in s kolikim zaupanjem je sprejela moža, ki je bil takrat na čelo vladi postavljen. Al stvar se je drugač obrnila, kakor se je pričakovalo; Avstrija je malo da ne skor zopet tako usamljena kakor je bila leta 1859. V treh letih je edini dogodjaj v razvitku ustave ta, da je Erdelja došla v državni zbor. Nikjer ni pravega napredka; večidel veljajo še postave absolutizma. Ladja državna, če tudi ne nazaduje, saj tudi ne napreduje; vrti se v okrogu. Zaupanje peša, zato, misli govornik, se mora vlada opominjati. Zbornica naj sodi, ali je odsek pravo zadel z osnovanim pismom. (Zdaj bere dr. Giskra adresno.)

Zbornice predsednik veli, naj se začne generalna (splošna) razprava. Oglasili so se Mende, grof Kinsky, dr. Berger, Skene, Obert in Sadil, da hočejo govoriti.

Poslanec Mende pravi, da ni mož vroče krvi in da ne zahteva napredka na vrat nanos, al to, kar se je dozdej storilo za razvitek ustave, je toliko kot nič. Govornik misli, da vsako leto se mora po širjem državnem zboru sklicati ožji in da ob enem se pozivlja ogerski deželni zbor. Sprijaznjenje z Ogri gré mi čez vse, in čas za to je ugoden. Brez pomude naj se skliče ogerski zbor. V politve poslancev pa naj se vlada nikakor ne vtikuje; nikar naj ne pozabi, da so Ogri narod lojalni, kateri ostane zvest prestolu avstrijskemu pa tudi domovini svoji in starodavnim svojim institucijam. Tako se bo ogerska zadeva rešila in Avstrija se bo osnažila odznotraj in odzunaj; narodi bojo zadovoljni in sovražnike bojo odpodili s krvavimi glavami; ptujščina si ne bo upala več s svojimi nasveti o kongresu in drugimi pretvezami, ktere merijo na razrušenje starodavnega habsburškega prestola. (Govor ta, posebno kar je zadevalo Ogre, je bil z veliko pohvalo sprejet.)

Poslanec Kinsky govori najpred o zadevah denarnih. Marokanska — pravi — ima zdaj več kredita kakor Avstrija. Avstrija ne more nikjer denarja dobiti. Da dohodkov dobiva, naklada še više davke kakor na Francozskem; silni so davki in državni dolg je v poslednjih letih od 1500 milijonov narastel na 2300 milijonov gold. Največ tega kriva je unanja politika. Ne gledé na italijanske zadeve se obrnem le na nemške vprašanja; tu je bilo vse napak, kar se je počelo. Mi smo brez zaveznikov, ker se zaveznik ne more zvati mentor Prus, ktereга smo sami odobrili, da mu žrtujemo življenje in blago. Vlada je dolžna, zbornici predložiti razloge, zakaj je v obsedni stan djala Galicijo. Vsako leto se mora sklicati državni zbor. Vsakdo v zbornici naj izpolnjuje dolžnost svojo, in kar se dovoli vladi, naj se ji dovoli s pogodbami. Od besed treba je prestopiti na delo! (Pravo-klici po zbornici.)

Poslanec Berger. Tudi jez kličem: od besed na delo! „Uspoznaj se sam“ — to so bile besede starodavnega modrijana. Zato je naša dolžnost, da v adresi odkritosrčno povemo resnico. Zato: poznanje samega sebe in povratek od poti, ktero smo dozdej hodili, to je kratek zapopadek vsega. Govornik pretresa unanje razmere in pride do tega, da Avstrija zdaj nima nobenega zaveznika. Al Avstrija se more in mora sama sebi pomagati. Februarska ustava je samo načrt ustave; ni tedaj čuda, da Ogri svoje ustave, toliko stoletij stare, nočejo zamenjati s tem načrtom. Govornik trdi dalje, da Avstrija sama se imenuje ustavna država, a dosihmal ni še ustavna. Pod imenom nove Avstrije opravlja stara Avstrija poslove svoje; deficit (denarna primanjka) absolutistični postal je deficit konstitucijski. Govornik sklepa svoj govor s tem, kar je nekda kralj pruski Friderik II. rekel o močni in veliki Avstrii: „Kakošno li

bogatsvo, kakošno li moč ima ta Avstrija! Mnogo let že delajo njeni ministri na to, da bi jo pogubili, „in vendar stoji še zmiraj krepka!“ Bog daj, da ne delajo naši ministri tako, da se jim ne reče kdaj kaj enacega. (Tudi ta govor je bil s hvalnimi klici sprejet.)

Poslanec Skene. Nekdaj je bil vladar avstrijski, ki je svojim uradnikom naložil to prvo dolžnost do njega, da naj resnico govore. To zlato vodilo naj bodi tudi naše; če prav niso vsi udje te zbornice uradniki, smo vendar vsi zastopniki ljudstva. Po tretjem ustavnem letu, in po 4. letu miru stojimo ravno tam, kjer smo stali po nesrečni vojski italijanski. Pred davkovskim posojilom stojimo, ktero je le nekolikošna razlika posilnega davka. Ni ne res, da Avstrija ni zmožna za ustavo. Al to je treba, da se varčno gospodari in skrbí za pridelke. Ako bi se bilo energično gospodarilo, ne imeli bi za leto 1865 primanjkeve za 77 milijonov gold. Govornik pretresa ravnanje finančno in dokazuje, da Avstrija potrebuje izvedenega ministra ne le za kupčijstvo, temveč za vse narodno gospodarstvo. Naj bi moške, ki imajo državno krmilo v rokah, se vrnili na drugo pot saj zadnji čas.

Poslanec Sadil pravi, da mnogo mnogo naprav manjka Avstrii, ki so treba državi ustavni; nimamo postave za svobodno zdruštvo, nimamo porotnic, neodvisnih sodnikov itd., tiskarna postava pa je prava ironija na obljubljenost svobodnost tiska. Če pa so 4 leta pretekla, da nimamo vsega tega, ne prikrivajo si, da so deloma tudi državni zbor in deželni zbori tega krivi; nam je dana svobodna beseda in pravica sprožiti to in uno reč; zakaj se nismo poslužili teh pravic, da bi bilo obveljalo, kar je treba narodom. Neobhodno potrebno je, da vsi narodi avstrijski ostanejo skupaj. Prvi pogoj za to pa je, da Avstrija, ki je združba mnogih narodov, ni ne nemška ne slovanska, ne madjarska, ne italijanska, ampak da vsak narod je samostojin. Avstrijski narodi hočejo biti Avstrijanci, ne pa Nemci. Nemčijo je bilo treba podpirati in varovati, ona pa nikogar ne more v zavetje vzeti. Vsi nemški narodi želijo, da se Avstrija popolnoma odkriža nemške zaveze, in da dobičkov, ki mu jih utegne nemška zaveza nakloniti, zagotovi po pogodbah s posameznimi nemškimi državami.

In s tem je bila splošna razprava o adresi končana. Trajala je blizo 2 uri. V razpravi, ki se je na drobno sukala okoli posamnih odstavkov adresinih, sta bila 1. in 2. odstavek brez debate sprejeta. Tudi 3. odstavek, kateri povdarja, da prejšnje leta se je skliceval državni zbor brez razločka širjega in ožjega zbora in da vsako leto se ima sklicati državni zbor, je bil potrjen brez veliko besedi. Al hud vihar zoper ministerstvo je nastal o 4. odstavku do 8., v katerih je beseda zastran tega, da se na Ogorskem, Hrvaškem, Beneškem in v Galiciji ustanovi ustava. Po poročevavcu dr. Giskru so govorili pater Greuter iz Tirolov, dr. Schindler iz Dunaja, Kaisersfeld iz Štajarskega.

Poslanec Greuter. Ne smemo si želeli nekdanjih časov, ko smo morali molčati in trpeti. Vlada je na se vzela veliko večjo odgovornost kakor mi. Državni zbor je dosihmal besedoval, pa malo je opravil. Tudi mi na Tirolskem imamo debele protokole deželnega zbora, pa večidel so za to, da jih vržemo pod klop. Napačno je, da dolžimo le samo vlado; tudi mi smo krivi, da nismo bolje delali. Kdo neki se je toliko poganjal za centralizacijo? Ravnopravnost in pravico jez terjam.

Poslanec dr. Schindler podira, kar je Greuteru govoril; potem terja, naj se kliče ogerski deželni zbor, pa ne na poti birokratizma, s katerim ne pridemo nikamor. Treba je, da krepko stopimo ministerstvu nasproti, da ne odlašá dalje, kar je brž treba. Zdaj je čas ugo-

den za ogerski zbor. Govornik zahteva, naj se vsako leto skliče državni zbor, in da se po §. 13. prenaredi ustava februarska. Vzrok temu, da je bil letos širji državni zbor sklican, je zlo omejena njegova postavodajna moč. Kako stoji s svobodo tiska? Kaj bojo tiskarne pravde pomagale, da se ustava ustanovi? Kdor ni v drugič ob pravem času se odpovedal ministerskemu opravištvu (portfêlu), moral bo to storiti v tretje. Kolikokrat je Avstrija omahovala med tem, ali bi šla naprej ali nazaj, je dozda zmiraj šla le rakovo pot. Da se to ne zgodi več, naj odvrne državni zbor. Absolutizmu je v Avstrii odkljkalo na veke; cesarjevi besedi zaupam popolnoma.

Poslanec Kaisersfeld. Ko smo lani iz državnega zbora domú šli, smo bili vsi potrti; jalove so bile naše seje in ustava se ni pomaknila naprej. Tudi deželni zbori niso dosti dosegli, čeravno moram vladi hvalo dati, da se saj štajarskemu zboru ni tako godilo kakor tirolskemu. Ljudstvo je mrmralo, da za vtrjenje ustavnega življenja v Avstrii se ni skor še nič zgodilo, čeravno smo že v zadnji tretjini svojega parlamentarnega delovanja. Vzroki pa, da ne gremo nič naprej, so dvojni. Prvo je, da ustava sama je nejasna, pomanjkljiva, polna protigovorov in prenapredbe potrebna; pa še ta, kakor je, se ni izpeljala; drugo pa je to krivo, da vlada ne hodi prave poti, da bi se ustava dognala. Ustavo pretresovati ni krivoverstvo, čeravno jo nekteri hočejo staviti pod sveto varstvo; pa tudi sovražstvo ni, ker vsak pravi patrijot le želi, da bi Avstrija krepka in srečna bila. Ustava je edina pot, po kateri se morajo vsi narodni prepiri končati in vse narodne želje spolniti, da tako pridemo do vzajemnega avstrijskega domoljubja. (Živahni slavaklici.) Ustava pa mora biti jasna, da ne more ne federalistična ne centralistična vlada po svoji samostojni volji z njenimi odločbami ravnati. Tako imenovanih podstavnih pravic nima nič naša ustava, in vendar bi one bile vez, ktera bi združila vse. Govornik našteva zdaj vse, česar še manjka naši ustavi; potem prestopi na ogerske zadeve, v katerih se najbolj kaže pomanjkljivost ustave; ta pa je kriva, da ne gremo naprej, da vlada nima prave moči, da ljudstva nimajo zaupanja do ustave, da ne marajo za njo; ustavna Avstrija ali pa nobena! (Živahni slavaklici.) Govorniku niso neznane težave, ki jih je našel minister Schmerling, ko je stopil v ministerstvo; on spoštuje njega, ki je strgal vez, da ladja državna ne more več nazaj, ampak le naprej; al tega ne zapopade, kako da je tak mož tako dolgo mogel strpeti, da 3 leta niso rodile krepkega ustavnega življenja in da zdaj tako očitno na njem grudi slabost ostarelega bitja. Preiskavši ogerske homatije dospé govornik do tega, da želi premembe v 7. odstavku adresinem tako: „Zato mislimo, da je silna potreba, da se skličeta deželna zbora obéh kraljestev (ogersk. in hrvašk).“ (Noben govor ni bil s takošno pohvalo sprejet kakor ta.)

Govorili so potem še poslanci Ryger, Tinti in dr. Toman.

Poslanec dr. Toman potrjuje vse, kar je Kaisersfeld o ogerskih in hrvaških zadevah rekel in dostavlja, da edina pot, ktera pelje k porazumljenju vseh narodov ta in unkraj Litave, je ta, da se poštujejo državnopravne razmere ogerske in hrvaške dežele; z ozirom na avstrijsko ustavo, na oktoberški diplom in gledé na državno pravne razmere ogersko-hrvaške naj se izgotovisprava med tema deželama, ne pa, da bi se trdilo, da ste zapravdale svoje pravice ali da se čakaje dragi čas trati. Dosti dolgo smo že čakali; zaupanje je pri kraji; kupčijstvo, obrtnijstvo, kmetijstvo peša. Ne bom še spuščal v daljne pritožbe,

da ministerstvo ni spolnilo, kar je obljubilo in da nimamo postave za ministersko odgovornost, saj je to mesto, na katerem imamo svobodno besedo, da nas šliši vsa Avstrija in vsa Evropa, tista sodnica, pred katero si ministrom vsaka beseda, ki se tukaj govori, tako na srce vleže, kakor da bi bi stali pod mečem postavne odgovornosti. Potem se v daljnem govoru govornik izpusti v to, da pretresa delavnost deželnih zborov in male njih nasledke, in pripoveduje, kako malo je obveljalo deželnemu zboru kranjskemu, kteremu sta 1863. leta med 20 sklepi bila potrjena le dva: postava za požiganje ljublj. mahú in pasji davek; tudi 1864. leta ni bilo dosti bolje, še srenjska postava ni obveljala samo zavoljo zahtevanja, naj župan prisega na ustavo. Zato nasvetuje, naj se v odstavku, kjer je beseda o ogerskem, hrvaškem, beneškem in galiciškem zboru, dostavi še to, da tudi v slovansko-nemških deželah so zbori malo opravili, ker jim sklenjene postave niso bile potrjene.

Za dr. Tomanom je govoril dr. Herbst zoper Greutnera in predlog Tomanov, potem poprime besedo:

Minister Schmerling. Napoprej razlaga vzroke, zakaj da vlada pri splošnidebatiti ni poprijela besede; ker pa bi nekteri utegnili misliti, da „pritruje kdor molči,“ se mora zdaj dotakniti tudi splošne debate. Vlada je mirno poslušala hude napade na njo. Da se vladam nasprotuje, to je povsod po vsem svetu; pa tudi tolaži se s tem, da bi nasprotovanje tudi zadelo tiste, ki so si ji unidan in danes nasprotovali, ako bi sami sedeli na tem mestu. Očitalo se je, zakaj nismo skicali deželnega zbora beneškega. Naj sodi vsak, ali je pri zadraženosti, ki je na Beneškem, to dosihmal mogoče bilo; ustava je pripravljena, da se brž more dovršiti, kadar pride ugodni čas. Tudi v Galicii ni bilo mogoče; zdaj pa morajo že vsi deželni zbori čakati najmanj do jeseni, ker opravil je toliko, da državni širji in ožji zbor bota dolgo trpela. Ogerski zbor je vlada želela že davnej sklicati; al želja sama je premalo, ako se upati ni moglo, da bo zbor tak, kakor je treba. Tudi govorniki v tej zbornici niso vladi pokazali gotove poti. Zoperstaviti pa se moram temu, da bi pri volitvah poslancev vlada morala roke križem držati, ako vladi nasprotna stranka dela kar največ more. In kakošne predloge naj vlada ogerskem zboru podá, tudi niso govorniki povedali; sicer pa v političnih zadevah ni dosti, da samo srce govori. Minister se je potem izpustil v obširno prevdaranje ogerskih zadev in pri tem je povdarjal, da dokler ni Oggersko vredjeno, ni mogoče po vesoljnem državnem zboru vpeljati vseh postav, ktere so obstojni deli ustave. Vlada noče Ogrov v kontumacijo djati, ampak sprijazniti jih hoče, da sami radi in veseli pridejo v ta zbor. Vlada to na vso moč skuša, stanovitno in nepremankljivo, pa bolj natihem; al sklicati ga noče, dokler nima poročstva, da bode kaj pravega opravil. Le cesar kot kralj ogerski ima oblast čast odločiti, kdaj naj se kliče. — Poročevavec Giskra govori zadnjo besedo in priporoča Kaisersfeldov predlog, se zoperstavlja Greuterjevemu in Tomanovemu predlogu, in nikakor ni zadovoljin z govorom ministrovim, po kterem se kaže da ogerske zadeve še ne pridejo do nobenega konca. — Po nekem nasvetu Kellerspergovem, ki pa ni obveljal, in po tem, ko je dr. Toman odstopil od svojega predloga, je bil z veliko večino sprejet Kaisersfeldov predlog.

V 11. seji je prišel 10. odstavek adrese na vrsto, kteri govori o ohranjenji miru. Naj več je bilo zdaj govora od zaveze nemške in pruske. Minister unanjih oprav general grof Mensdorf-Pouilly je povdarjal „veliko vrednost“ pruske alijancije, poslanci Giskra, Schindler, Brinz, Kuranda, Mühlfeld pa so ustavljali se in neizmerno hvalo peli nemški zavezi.

Sa dila nasproti je priporočal iznova, naj stopi Avstrija iz nemške zaveze; Čupr trdi, da nemški narodi nemarajo za nemško zavezo in nemških narodov je vendar večina v Avstrii; Krommer trdi, da Prusija ni nevarna Avstrii, le Francoz je nevaren; Rusija je že večkrat pomagala Avstrii, nikoli se ni bojevala zoper njo. Slovani in Magjari mislijo, da Avstrija, če le hoče, si je sama zadosti, in ne potrebuje mostu nemškega. Dr. Toman pravi, da v nekterih govorih današnjih je slišal vriš in hruš celega morja, v katerem se je potopilo ime „Avstrije“. (Dobro!) Težko je plavati proti reki, še težje proti valovom silnega morja. Vendar s pomočjo pravega avstrijskega domoljuba bom to skusil, da spregovorim v imenu tistih, ki se nočejo potopiti v to morje. Lahko zapopadam, da Nemec navdušeno govori za edinost nemško in politiko nemško; al zapopasti ne morem, kako da poslanec Brinz reči more, da noben Avstrijanec drugače misliti ne more, misliti ne sme. Njega in Mühlfelda prašam: ali je naša — Avstrijancev — naloga na tem mestu, da branimo nemški bund ali da branimo Avstrijo? Večina avstrijskih narodov — Italijani, Magjari, Hrvatje, Čehi — katerih ni tukaj, mi bo pritrdila, da je pravo, da to izrečem. Prav je, ako Avstrija narodopravno — na podlagi federalizma — v zavezo stopi s Prusijo in ostalimi srednje-nemškimi deželami kot država z državo, nikakor pa v kakošni drugi obliki, da bi se vse nemške dežele stopile v eno celoto. Vprašam tedaj: ali se bo Nemčija potopila v Avstrijo, ali pa mi v Nemčijo? Kaj bo potem z Avstrijo? Ali more biti samostojna? Mi Avstrijanci protestujemo zoper tako zavezo! Kaj neki pomeni taka zaveza? Kaj družega kot to, da bi edino veliko Nemčijo snovali in nas tudi domá ponemčili! Mar nam je Nemčija pomagala, ko smo zgubili najlepši del Italije? Ali nam bo, če bi še kdaj pomoči treba bilo? Ali se nam je poplačalo že vse to, da so nemški sinovi pri Lipsii prelivali krv? Prava pomoč Avstrije je le v Avstrii sami, v narodih njenih, ako se jim vsem dá, kar vsem gré. Ki ste danes tako politično govorili za nemško edinost, primite za to zastavo, povzdignite jo kviško, pa boste vidili, da najmanj 25 milijonov Avstrijancev za vami — ne gré!

Potem je bil 10., 11. in 12. odstavek z večino glasov sprejet.

12. seja pa je bila med vsimi dosihmal naj bolj viharja, pravda je bila za to, da je vlada v obse d n i s t a n d j a l a Galicijo. To obžaluje državni zbor ter pričakuje razloge izvesti od vlade, zakaj je to storila, in željo razodeva, da bi se kmali odstranila obeda. 4 ministri so zagoravljali vlado, 6 poslancev pa (eden bivši minister Pratobevera) ji je nasproti stopilo. Huda borba je bila; al ministrom ni obveljala zmaga, ker le 28 poslancev je za nje glasovalo, vsi ostali so sprejeli vladi prostivni predlog. — Razprava o adresi še ni do konca dognana.

Dnarni zapisnik Matičini.

Prenesek iz 45. lista „Novic“	6707 gold. 34 kr.
Gospod Majhenič Gašpar, župnik v Vinici, kot ustanovnik	15 „ — „
„ Arko Jernej, prošt v Novomestu	10 „ — „
Po gospodu proštu so poslali za letni donesek:	
Gospod Kuhelj Matija, vikar	2 „ — „
„ Lukanec Jože, kaplan v Stopičah	2 „ — „
„ Režek Peter, „ v Mernipeči	2 „ — „
„ Orešnik Jožef, podfajm. v Mehovem	2 „ — „
„ Jerin Jak., fajmošter pri Beli cerkvi	2 „ — „
„ Derčar Martin, kaplan v Šenpetru	2 „ — „
„ Svetličič Mat., korar v Novomestu	2 „ — „
Gospod dr. Valenta Alojzi v Ljubljani kot ustan.	10 „ — „

V Kranji so kot ustanovniki pristopili in po g.

Drag. Šavniku poslali:	
Gospod Reš Janez, dekan v Kranji	10 gold. — kr.
„ Mežnarec Anton, kaplan v Kranji	10 „ — „
„ dr. Sterbenc Juri, „ v „	10 „ — „
„ Holcer Janez, posestnik v „	10 „ — „
Gospodičina Nikolaja Florianova v Kranji	10 „ — „
Gospod Lazar Mih., ravnatelj glavne kranjske šole za letni donesek	2 „ — „
Po gospod dr. Srneču iz Maribora so poslali kot ustanovniki:	
Gospod Glazer Marko, častni kanonik in župnik pri sv. Petru	10 „ — „
„ Pauša Matija, kaplan pri sv. Petru	10 „ — „
„ Rapoc Franc, pravosl. v Mariboru	10 „ — „
„ Ratej Franjo, c. k. bilježnik v „	10 „ — „
Razun teh še:	
Gospod Šuman Josip v Mariboru	4 „ — „
„ dr. Srebre v Mariboru	5 „ — „
„ Serbec Josip „	1 „ — „
Gospod dr. Gestrin Karl v Ljubljani kot ustanov.	10 „ — „
„ Blaznik J., tiskar v Ljubljani „	50 „ — „
„ Novak Josip, kaplan v Žužemberku kot ustanovnik	5 „ — „
„ M. Živko iz Promontore kot ustanovnik	10 „ — „
„ Janežič Anton, c. k. profesor v Celovcu, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Robič Luka, dav. nadzornik v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Robič Šimen, kaplan v Borovnici za letni donesek	2 „ — „
„ Vodušek Matija, opat v Celji, kot ustan.	50 „ — „
„ dr. Razlag Jakob, advokat v Brežicah	30 „ — „
„ Podobnik Nace, fajmošter v Preserjih, za letni donesek	2 „ — „
„ Stritar Andrej, duhovnik na Skaručini, za letni donesek	2 „ — „
„ Endlicher R., c. k. uradnik v Ložu, za l. d.	2 „ — „
„ Kadilnik France, trgovec v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Čepon Ant., krojaški mojster v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ G. H. v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Smolej Matija, kaplan v Ribnici, za l. d.	2 „ — „
Gospod Fortuna Fr., trgovec v Kočevji, za l. d.	2 „ — „
„ Tomec Jakob, privatni uradnik v Ljubljani, za let. donesek	2 „ — „
Sl. celovška čitavnica kot ustanovnica	40 „ — „
Gospod Smukavec Janez, uradnik v bolnišnici v Ljubljani kot ustanovnik	10 „ — „
„ Pfeifer France, uradnik c. k. računovodstva v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Balon Anton, kaplan na Doberni pri Celji, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Žagar Dragotin, uradnik pri c. k. dež. blagajnici v Ljubljani, za letni donesek	2 „ — „
„ Kremžar Andrej, uradnik pri dež. računovodstvu v Ljubljani	2 „ — „
„ Kušar Matija, trgovski pomočnik, z. l. d.	2 „ — „
„ Lozar Jožef, „ „ „	2 „ — „
„ Justin Blaž, kaplan pri Fari, „	2 „ — „
„ Abram Lavoslav, učitelj pri Fari, „	2 „ — „
Gospodičina Ivana Jeraj-eva, hišna posestnica v Ljubljani, kot ustanovnica	10 „ — „
Gospod Ivanetič Martin, načelnik dež. računstva v Ljubljani, za letni donesek	2 „ — „
„ Jamšek Janez, trgovec v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Kurnik Vojteh, stolar v Ljubljani, z. l. d.	2 „ — „
„ Jentl Anton, trgovski pom. v Ljubljani, za letni donesek	2 „ — „
„ Valenta Vojteh, uradnik pri c. k. dež. vladi v Ljubljani, za letni donesek	2 „ — „
„ Urbančič Ant., trgovec v Ljubljani, z. l. d.	2 „ — „
„ Strčelba Jože, svečar v Ljubljani, z. l. d.	2 „ — „
„ Comel, c. k. poročnik v Teresini, dodal	1 „ — „
Sl. Južni Sokol v Ljubljani, kot neumerljiv ud	20 „ — „
(Dalje prihodnjič.)	

Skupaj 7212 gold. 34 kr.

V Ljubljani 3. decembra 1864.

Dr. Jer. Zupanec.